

“OKUL ÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN YAZMAYA HAZIRLIK BECERİLERİNİ DEĞERLENDİRME KONTROL LİSTESİ”NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Fatma ALİSİNANOĞLU, Özlem ŞİMŞEK

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara/Türkiye.

İlk Kayıt Tarihi: 14.03.2012

Yayına Kabul Tarihi: 26.12.2012

Özet

Çalışmanın amacı “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi”nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yapmaktır. İlgili literatür taranarak oluşturulan kontrol listesinin kapsam geçerliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Kontrol listesinin güvenilirlik çalışması için test tekrar test güvenilirliği ve bağımsız puanlayıcılar arasındaki tutarlılığa bakılmıştır. Test tekrar test güvenilirliği için anasınıfına devam eden 36 çocuk 15 gün ara ile iki kez değerlendirilmiş ve iki ölçüm arasındaki korelasyona bakılmıştır. İki ölçüm arasındaki korelasyonun (.90) oldukça yüksek olduğu saptanmıştır. Bağımsız puanlayıcılar arasındaki tutarlılığı ölçmek için 7 uzman, anasınıfına devam eden 55 çocuğun yazmaya hazırlık becerilerini kontrol listesini kullanarak değerlendirmiştir. Bağımsız puanlayıcıların değerlendirmeleri her madde için ayrı ayrı incelenmiştir. Puanlayıcılar arası güvenilirlik katsayıları genel olarak incelendiğinde, uzmanlar arasındaki en düşük korelasyonun .32; en yüksek korelasyonun ise 1.00 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara dayalı olarak “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi”nin okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerini değerlendirmek amacıyla bir ölçme aracı olarak kullanılabilceği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, yazma, yazmaya hazırlık, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları

VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF THE “CONTROL LIST FOR THE EVALUATION OF THE WRITING READINESS SKILLS OF PRE-SCHOOL CHILDREN”

Abstract

The aim of the study is to carry out the validity and reliability study of the “Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-school Children”. For the content validity of the control list which was formed by reviewing the relevant literature, expert opinions were referenced. For the reliability of the control list, test-retest reliability and the consistency among independent graders were taken into consideration. For test-retest reliability, 36

kindergarten children were tested twice with a gap of 15 days and the correlation between two measurements was taken into consideration. The correlation between two measurements (.90) was found substantially high. To measure the consistency among the independent graders, 7 experts evaluated the writing readiness skills of the 55 kindergarten children using the control list. The measurements of the independent graders were examined separately for each item. When the reliability co-efficient among the graders were generally analyzed, it was observed that the minimum correlation among experts was 0.32; and the maximum correlation was 1.00. Depending on these findings, it was revealed that the "Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-school Children" has been a useful measurement tool and might be used in order to evaluate the writing readiness skills of the pre-school children.

Key Words: Preschool Education, Writing, Writing Readiness, Reading and Writing Readiness Studies

1. Giriş

Yazma, düşünceleri ifade edebilmek için gerekli sembol ve işaretleri motorsal olarak üretebilmek olarak tanımlanabilir (Akyol, 2008: 51). Güneş (2007) yazmanın fiziksel, zihinsel, gelişimsel, etkileşimsel süreçlerden meydana geldiğini belirtmektedir. Yazmanın fiziksel süreci içinde, kalem tutma, çizgi çizme, el hareketleri, soldan sağa yazma gibi beceriler yer almaktadır (Güneş, 2007: 30- 31). Bu noktada "el yazısı" kavramı akla gelmektedir. Çünkü yazma ile el yazısı aynı anlama gelen ifadeler değildir. El yazısı yazmayla ilgili olarak kağıt - kalemin kullanımını, görsel ve motor becerileri içermektedir (Fogo, 2008: 13). Yazma becerisi ise hem "el yazısı" olarak ifade edilen fiziksel bir etkinlik, hem de yazılı dilin üretilmesi ile ilgili zihinsel bir etkinlik olarak belirtilmektedir. Yazma sözel dilin görünür hale getirilmesi için kullanılan bir araç olarak da tanımlanmaktadır. Çocuklarda resim ve yazma paralel olarak gelişmektedir (Havens, 2002: 1- 4).

Çocukların yazma becerilerinin gelişiminde duyuşal hareket, bilişsel ve psikososyal beceriler etki etmektedir. Duyusal motor beceriler; kas, hareket, duruş ve görsel algı becerilerini içermektedir. Yazma bilişsel alan becerilerinden de etkilenmektedir. Yazma için dikkat, görsel ve işitsel algı gibi bilişsel beceriler de gerekmektedir. Yazmayı etkileyen diğer bir faktör de öz kontrol becerisi ve yazmaya istekli olmak gibi psikososyal özelliklerdir (Cook, 1992: 9; Fletcher, 1997: 15). Yapılan araştırmalar, yazma becerilerinde duruş, büyük ve küçük kas becerilerinin ve el göz koordinasyonunun önemini göstermektedir. Fletcher (1997), Marr, Windsor ve Cermak (2001) yaptıkları araştırmalarda görsel- hareket beceriler ile yazma becerileri arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğunu saptamışlardır. Havens (2002), okul öncesi dönemdeki çocukların isim yazma becerileri ile hareket ve duruş becerileri arasında olumlu yönde ilişki olduğunu ve hem isim yazma hem de hareket -duruş becerilerinin yaşla birlikte artış gösterdiğini tespit etmiştir. Çocukların yazma becerilerinin fiziksel boyutunu oluşturan becerileri ile yazmanın bilişsel yönü arasında bağlantı bulunmaktadır. Çünkü çocukların yaşları ilerledikçe hareket becerileri gelişecek, buna bağlı olarak yazma becerileri de ilerleyecektir (Beaty, 2009: 59; Havens, 2002: 7).

Okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya fiziksel olarak hazır olabilmeleri için sekiz beceriden söz edilmektedir,

- Küçük kas becerilerinin gelişmesi,
- El- göz koordinasyonu
- Yazma için gerekli olan araç gereçlerin tutulması,
- Temel çizgilerin çizilmesi,
- Yazı dilinin yönünün fark edilmesi
- Alfabedeki harflerin yönünün anlaşılması (Eliason ve Jenkins, 2003: 257; Marr ve diğerleri, 2001: 2).

Bunlara ek olarak, Benbow, Hanft, Marsh (1992) yazmaya hazırlık için gerekli olan diğer dört beceriyi,

- Baskın bir elin kullanımı,
- Baskın elin dışındaki elin uygun şekilde kullanımı,
- Uygun oturuş ve kalem tutuş,
- Verilen şekillerin kopya edilebilmesi becerisi olarak sıralanmaktadır (Akt.: Marr ve diğerleri, 2001: 2).

Yazı yazabilmek için kalemin uygun şekilde tutulması yazı yazma hızını ve yazının akıcılığını etkilemektedir. Yazma sırasında el, kol ve omuz kasları ayrı ancak koordineli bir şekilde çalışmaktadır. Ayrıca kalem tutulmayan el kullanarak kağıdın desteklenmesi de gerekmektedir. El yazısında uygun bir oturma pozisyonunun da olması gereklidir. Ayaklar düz bir şekilde yere değmeli, vücut dik olmalı, el ve kol masada durmalı ve kağıdın sınırlarının belirlenebilmesi için de dikkatin yoğunlaştırabilmesi gerekmektedir (Havens, 2002: 11). Yazma becerisinin gerçekleşebilmesi için el ve parmak hareketlerinin uygun kullanımı gerekmektedir. El ve parmağın uygun kullanımı ise algısal ve küçük kas hareket becerilerinin bileşiminden oluşan el göz koordinasyonunun gelişmesine bağlıdır. Çocukların yazma araçlarını kullanarak yazı yazabilmesi, kalemi uygun şekilde tutabilmesi ve hareket ettirebilmesi için küçük kas hareket becerilerinin ve el göz koordinasyonunun sağlanması gerekmektedir (Beaty ve Bratt, 2007: 152-154). Bunların yanında çocuklar, yazmaya hazır olabilmek için; *yazı, sağ, sol, çizgi, yukarı aşağı, dik, yatık gibi kavramları bilme, yazmanın yönünün yukardan aşağı, soldan sağa olduğunu bilme, alfabedeki harfleri oluşturan çizgileri doğru yönde ve düzgün çizebilme* becerilerine sahip olmalıdır. Bu becerileri kazanmamış çocuklarda kalemi doğru tutamama, çabuk yorulma ve yazmakta isteksiz davranma gibi olumsuz durumlar ortaya çıkabilmektedir (Yangın, 2007: 294).

Türkiye’de 2005 yılından itibaren ilk okuma yazma öğretiminde değişiklik ya-

pılmış, yazma öğretimine “*Bitişik Eğik Yazı*” ile başlanmasına karar verilmiştir. Bu uygulama ile birlikte okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazır bulunuşluklarıyla ilgili beklentilerde değişmiştir. MEB (2005) İlköğretim Türkçe Öğretim Programı’nda çocukların yazmaya hazırlık becerilerinde yapılması gereken çalışmalara yer verilmektedir. Bu çalışmalar; *el hareketleri, boyama- resim yapma, kalem tutma, yazının soldan sağa yazılması, çizgi çalışmaları (serbest ve düzenli çizgi çalışmaları)* olarak sıralanabilir (MEB, 2005: 258).

Çocuğun yazma için gerekli olan becerilere sahip olması için, parmak, el, bilek ve omuzlardaki kasların güçlenmesi, belli bir olgunluğa erişmesi ve farklı araçlar kullanarak deneyim kazanması gerekmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar farklı deneyimlerle ve olgunlaşma düzeyi ile kurumlara gelebilirler. Bu nedenle öğretmenlerin öncelikle çocukların hangi gelişim seviyesinde olduğunu belirleyerek, onların gelişimlerini desteklemelidir (Beaty ve Bratt, 2007: 152-154). Bu bağlamda okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerini değerlendirmek amacıyla ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerini değerlendirmek amacıyla bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmanın amacına ulaşabilmek için “*Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi*” geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı mıdır? sorusuna yanıt aranacaktır.

2. Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubunun büyüklüğünü tespit etmek amacıyla alan yazın taraması yapılmıştır. Alan yazın taranmasında madde ile cevaplayıcı oranlarının her madde için 3 ila 6 kişi arasında ve her madde için en az 10 kişi olması gerektiği görülmüştür (Akt.; McCallum ve diğerleri, 1999: 84-85). Jinchul (2004: 70) ise, bu oranın her madde için 5 kişiden fazla olması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre araştırmada bağımsız puanlayıcılar arasındaki güvenilirlik çalışmasını gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan çalışma grubunun büyüklüğü kontrol listesindeki madde sayısının 5 katı (n: 55) olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubu Ankara ilinde bulunan 5 merkez ilçeden tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenmiş okulların anasınıflarına devam eden çocuklardan oluşturulmuştur. Altındağ (n:11), Çankaya (n: 11), Keçiören (n:11), Mamak (n:11), Yenimahalle (n:11) ilçelerinde ilköğretim okullarının anasınıflarına devam eden 55 çocuk ile bağımsız puanlayıcılar arası güvenilirlik çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çocuklardan 26’sı kız, 29’u ise erkektir.

Kontrol listesinin test tekrar test güvenilirliği için; Altındağ (n: 7), Keçiören (n: 7), Yenimahalle (n: 7), Çankaya (n: 7), Mamak (n: 8) ilçelerinde ilköğretim okullarına bağlı anasınıflarına devam eden 36 çocuk ile çalışılmıştır. Çocuklardan 18’i kız, 18’i erkektir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi” kullanılmıştır. Kontrol listesi okul öncesi dönemdeki çocukların, yazı yazmak amacıyla uygun şekilde oturma, kalem tutma, kağıt tutma, yazmaya hazırlıkla ilgili çizgileri tamamlama becerilerini değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

“Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazma Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi”nde bitişik eğik yazıya hazırlayıcı tamamlanmamış üç çizgiden oluşan “Değerlendirme Kağıtları” kullanılmaktadır. Çocukların değerlendirme kağıtlarındaki çizgileri tamamlarken gözlemlerini kaydetmek amacıyla “Bireysel Kayıt Formu” kullanılmaktadır.

Kontrol listesinde çocuk uygun davranışı gösterdiğinde 1 puan, uygun davranışı göstermediğinde 0 puan almaktadır. Çocuklar, oturma, kalem tutma, kağıt tutma, gözle kağıt arasındaki mesafeyi ayarlama, yazının yönü ve yazmaya hazırlıkla ilgili çizgileri tamamlama becerileri olmak üzere 6 ölçütte değerlendirilmiştir. Bazı ölçütler altında iki ya da daha fazla beceri bulunduğu için 1’den fazla puan alabilmektedir. Örneğin kalem tutma becerisi iki alt beceriden oluştuğu için en fazla 2 puan alması beklenmektedir. Kalem tutmada değerlendirilen ilk beceri kalemi parmaklara yerleştirmeyle ilgilidir; “kalem gövdesini orta parmağın birinci bükümü ile tırnak arasındaki yumuşak noktaya yerleştirilmesi” durumunda 1 puan, “kalem gövdesini orta parmağın birinci bükümü ile tırnak arasındaki yumuşak noktaya yerleştirmeme” durumunda 0 puan verilmektedir. Kalem tutmada değerlendirilen ikinci beceri kalemi tutma mesafesi ile ilgilidir; “kalemi uygun mesafede tutma” durumunda 1 puan, “kalemi uç noktasına çok uzak ya da çok yakın tutma” durumunda 0 puan verilmektedir. Böylece kalem tutma becerisi en fazla 2 en az 0 puan ile değerlendirilir. Kontrol listesinde, oturma en fazla 1, en az 0; kalem tutma en fazla 2, en az 0; kağıt tutma en fazla 2, en az 0; gözle kağıt arasındaki mesafeyi uygun bir şekilde ayarlama en fazla 1, en az 0, yazının yönü en fazla 2, en az 0; yazmaya hazırlıkla ilgili çizgileri tamamlama becerisi (her çizgi için 1 puan) en fazla 3, en az 0 olarak puanlanmaktadır. Kontrol listesinden en fazla 11, en az 0 puan alınmaktadır. Çocukların kontrol listesinden aldıkları puan arttıkça, yazmaya hazırlık becerilerinin de arttığı düşünülmektedir.

Çocuklara “Senden bu çizgileri tamamlamanı istiyorum” yönergesi verilerek uygulamaya başlanır. Uygulama için çocuk boyuna uygun masa ve sandalye kullanılmaktadır. “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi” her çocuk için bireysel olarak uygulanmaktadır. Uygulama süresi yaklaşık 10 dakikadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi”nin kapsam geçerliği için uzman kanısına

başvurulmuştur. Güvenirlik çalışmasında ise kararlılık ve iç tutarlılık anlamında güvenirlik analizleri yapılmıştır. Test tekrar test korelasyonları hesaplanmış ve bağımsız puanlayıcılar arasındaki tutarlılığa Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayıları(Spearman rho) kullanılarak bakılmıştır. Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayıları (Spearman rho) sıralı puanlar kullanılarak ölçülen iki değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi açıklamak amacıyla kullanılmaktadır (Büyüköztürk, Bököoğlu, Köklü, 2008: 95).

3. Bulgular ve Tartışma

Geçerlik Çalışması

“Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi”nin kapsam geçerliği için uzman kanısına başvurulmuştur. Kontrol listesinin uygulama formunun oluşturulması iki aşamada tamamlanmıştır. Kontrol listesinde yer alacak maddeleri belirlemeye yönelik birinci aşamada, alan yazın taranmış ve kavramsal çerçeve oluşturularak maddeler düzenlenmiştir. Okul öncesi eğitim dönemindeki çocuğun yazma gelişimi ve yazmaya hazır olabilmesi için gerekli olan beceriler belirlenmiştir. Daha önce konu ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalar taranmıştır. İlgili kaynaklarda yer alan ölçme araçları ve değerlendirme ölçütleri incelenmiştir (Akyol, 2008; Calp, 2003; Çelenk, 2007; Easterly, 2002; Ferah, 2007; Güneş, 2007; Havens, 2002; MEB, 2006; Üstün, 2007; Yangın, 2007). Türkiye’de uygulanan MEB (2006) 36-72 Aylık Çocuklar için Okul Öncesi Eğitim Programı ve MEB (2005) İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu yazmaya hazırlık ölçütleri dikkate alınarak “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi”nin 6 ölçüt ve 10 maddeden oluşan taslak formu hazırlanmıştır.

İkinci aşamada ise, kontrol listesinin taslak formunda yer alan maddelerin ölçülme istenilen özelliği ölçmedeki uygunluğunu değerlendirmek amacıyla 8 alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Niğde Üniversitesi ve Milli Eğitim Bakanlığından görev yapan alan uzmanlarının kontrol listesine ilişkin görüşü alınmıştır. Sınıf Öğretmenliği alanında ilk okuma yazma ve okuma yazma alanlarında çalışmaları bulunana dört uzmandan, okul öncesi eğitim alanından ise okul öncesi dönem çocuklarında okuma yazmanın gelişimi ve okuma yazma hazırlık çalışmaları ile ilgili çalışmaları bulunan üç alan uzmanı ile bir okul öncesi öğretmeninden olmak üzere dört uzmandan görüş alınmıştır. Alan uzmanları her bir maddeyi amacına uygunluk açısından “Uygun / Kalsın; Uygun Deđil /Çıkarılsın; Uygun/ Ancak Düzeltme Önerisi” şeklinde üçlü derecelendirme ile değerlendirmişlerdir.

Uzman görüşlerini değerlendirmek amacıyla Lawshe Tekniđi kullanılmıştır. Lawshe Tekniđi, Lawshe tarafından geliştirilmiş olup tekniğin uygulanması için en az 5 en fazla 40 uzman görüşüne gereksinim bulunmaktadır. Lawshe Tekniğinde maddelere

ilişkin uzman görüşleri toplanarak kapsam geçerlilik oranları (KGO) elde edilmiştir. Kapsam geçerlilik oranının formülü aşağıda verilmiştir:

$$KGO = \frac{N_G}{N} - 1$$

KGO = Kapsam Geçerlilik Oranı

NG= Maddeye gerekli diyen uzman sayısı

N= Madde hakkında bilgi alınan toplam uzman sayısı

Lawshe Tekniğinde kullanılan bu formüle göre KGO, bir maddenin ölçekte kalması yönünde görüş bildiren uzman sayısının maddeye ilişkin görüş belirten uzman sayısına oranını 1 eksiği ile elde edilmektedir. KGO değeri 0' a eşit ya da negatiflik içeriyorsa bu madde öncelikle elenmektedir. KGO değerleri pozitif olan maddelerin anlamlılıkları test edilir. Hesaplama kolaylığı açısından $P < 0.05$ düzeyinde anlamlılık düzeyinde KGO'larının minimum değerleri tabloya dönüştürülmüştür. Uzman sayısına ilişkin minimum değerler maddenin istatistiksel olarak anlamlılığını ifade etmektedir. Tablodaki minimum değerlere sahip olan maddeler ölçüğe alınır; minimum değerlere sahip olmayan maddeler ise elenir (Akt.; Yurdugül, 2005: 2).

Görüşü alınan uzmanların kontrol listesinin bütün maddelerine ilişkin olumlu yönde görüş bildirmişler, bu nedenle kontrol listesinden madde çıkarılmamıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda, kalem tutma becerisi, kalemi uygun şekilde kavrama ve kalemi uygun mesafede tutma olarak iki maddeye ayrılmış, kağıt tutma becerisine ise, kağıdın tutuş pozisyonuna ilişkin madde eklenmiştir. Çizgi yönü başlığı altında verilen ölçütte yer alan dört maddenin birleştirilerek, üç çizgi becerisinin kendi içinde değerlendirilerek puanlandırılmasına karar verilmiştir.

“Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi”nin ön uygulaması, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Anaokulunda altı yaş grubundaki 10 çocukla yapılmış ve kontrol listesine son hali verilmiştir.

Güvenirlilik Çalışması

Testin güvenirliliğine ilişkin bilgileri elde etmek amacıyla, kararlılık ve iç tutarlılık anlamında güvenirlilik analizleri yapılmıştır. Öncelikle kararlılık özelliği incelenmiş ve test-tekrar-test yöntemi kullanılmıştır. Formun tekrarı yöntemi, bir ölçme aracının aynı denek grubuna aynı koşullarda, önemli derecede hatırlamaları önleyecek kadar uzun, fakat ölçülecek özellikte önemli değişimler olmasına izin vermeyecek kadar kısa bir zaman aralığında iki kez uygulanmasıdır. İki uygulamadan elde edilen ölçüm değerleri korelasyon katsayısı ölçeğin güvenirlilik katsayısıdır (Ercan ve Kan, 2004: 213). Birinci ölçümden iki hafta sonra ikinci ölçüm gerçekleştirilmiştir. Tablo 1'de bu çalışmaya katılan çocukların her iki test uygulamasından aldıkları puanlara ilişkin

sayısal değerler verilmiştir. Tablo 1’ de ilk ve son ölçümlere ilişkin kişi sayıları, toplam düzeyinde ortalama, standart sapma ve iki ölçüm arasındaki korelasyon katsayısı görülmektedir.

Tablo 1. “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi’nin Test Tekrar Test Güvenirlik Sonuçları

Uygulama	n	\bar{x}	ss	R
İlk uygulama	36	6.97	1.86	0.90*
Son uygulama	36	6.89	1.94	

Tablo 1 incelendiğinde, iki uygulamada elde edilen gerek ortalamalar, gerekse standart sapmalar birbirine çok yakın bulunmuştur. Testin kararlılığı için kanıt gösterilebilecek iki uygulama arasındaki korelasyon .90’dır. Araştırmalarda kullanılabilen ölçme araçları için öngörülen güvenilirlik düzeyinin .70 olduğu (Tezbaşaran, 1996) dikkate alınır, kontrol listesinde ölçülen özelliğin oldukça kararlı bir yapı oluşturduğu düşünülmektedir.

İkinci olarak “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi’nin puanlayıcılar arası güvenilirliğinin tespit edilmesi amacıyla üçü sınıf öğretmenliği alanından, dördü okul öncesi eğitim alanından olmak üzere toplam 7 uzmanın puanlamasına başvurulmuştur. Bağımsız puanlayıcıların görüşleri Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayıları (Spearman rho) ile belirlenmiştir. Yüksek ve .05 düzeyinde anlamlı korelasyonlar uzmanların görüşlerinin ortak olduğu dolayısıyla da puanlayıcılar arası güvenilirliğin sağlandığı şeklinde yorumlanmıştır.

Her bir madde için tek tek güvenilirlik sonuçları incelenmiştir;

1. madde: Uygun şekilde oturma:

1. maddede, 7. uzmanın diğer uzmanlarla negatif ilişki içinde olduğu; ancak diğer uzmanların birbiri ile pozitif ve anlamlı ilişki içinde olduğu belirlenmiştir. Tek bir uzmanın bu madde ile ilgili negatif korelasyon veren sonuçlar vermesi, o uzmanın madde ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı dolayısıyla da analizden çıkartılması gerektiği anlamına gelmektedir. Bu nedenle bu uzmanın 1. madde için verdiği görüşler dışarıda tutulduğunda 1. maddenin puanlayıcılar arası güvenilirliğe sahip olduğu sonucu çıkmaktadır. Diğer 6 uzmanın birbirleri arasındaki korelasyonlar anlamlı olmakla birlikte .32 ile 1.00 arasında değişmektedir.

2. madde kalem uygun şekilde tutma:

2. maddede 7 uzman arasındaki korelasyon katsayısı .78 ile .96 arasında değişmektedir. Korelasyonların tamamı her anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

3. madde: kalemı uygun mesafede tutma:

3. maddede 7 uzman arasındaki korelasyon katsayısı .44 ile .94 arasında değişmektedir. Korelasyonların tamamı her anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

4. madde: Kağıdı uygun şekilde tutma:

4. maddede (kağıt tutma) 7 uzman arasındaki korelasyon katsayısı .64 ile .93 arasında değişmektedir. Korelasyonların tamamı her anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

5. madde: Kalem tutulmayan elle kağıdı destekleme:

5. maddede (kağıdı destekleme) 3. uzmanın diğer uzmanlarla negatif ilişki içinde olduğu; ancak diğer uzmanların birbiri ile pozitif ve anlamlı ilişki içinde olduğu belirlenmiştir. Tek bir uzmanın bu madde ile ilgili negatif korelasyon veren sonuçlar vermesi, o uzmanın madde ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı dolayısıyla da analizden çıkartılması gerektiği anlamına gelmektedir. Bu nedenle bu uzmanın 5. madde için verdiği görüşler dışarıda tutulduğunda 5. maddenin puanlayıcılar arası güvenilirliğe sahip olduğu sonucu çıkmaktadır. Diğer 6 uzmanın birbirleri arasındaki korelasyonlar anlamlı olmakla birlikte .70 ile 1.00 arasında değişmektedir.

6. madde: Kağıtla göz arasında uygun mesafeyi ayarlama:

6. maddede (kağıtla göz arasında mesafe) 7 uzman arasındaki korelasyon katsayısı .76 ile .96 arasında değişmektedir. Korelasyonların tamamı her anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

7. madde: Çizgilerin yönü (soldan sağa doğru)

7. maddede (soldan sağa doğru yazma) 7 uzman arasındaki korelasyon katsayısı .90 ile 1.00 arasında değişmektedir. Korelasyonların tamamı her anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

8. madde: Çizgilerin yönü (yukarıdan aşağıya doğru):

8. maddede (yukarıdan aşağıya yazma) 7 uzman arasındaki korelasyon katsayısı .93 ile 1.00 arasında değişmektedir. Korelasyonların tamamı her anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

9. madde: 1. çizgi:

9. maddede, 7 uzman arasındaki korelasyon katsayısı .67 ile 1.00 arasında değişmektedir. Korelasyonların tamamı her anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

10. madde: 2. çizgi:

10. maddede, 7 uzman arasındaki korelasyon katsayısı .81 ile 1.00 arasında değişmektedir. Korelasyonların tamamı her anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

11. madde: 3. çizgi:

11. maddede (3. çizgi) 7 uzman arasındaki korelasyon katsayısı .91 ile 1.00 arasında değişmektedir. Korelasyonların tamamı her anlamlılık düzeyinde anlamlıdır.

Puanlayıcılar arası güvenilirlik katsayıları genel olarak incelendiğinde, uzmanlar arasındaki en düşük korelasyonun .32; en yüksek korelasyonun ise 1.00 olduğu görülmektedir. Bu korelasyon katsayıları orta ve yüksek düzeyde olmakla birlikte, bütün korelasyon katsayıları sosyal bilimlerde kullanılan tüm anlamlılık düzeylerinde anlamlıdır. Araştırmalarda kullanılacak ölçme araçları için öngörülen güvenilirlik düzeyinin .70 olduğu (Tezbaşaran, 1996) dikkate alındığında “kalemli uygun şekilde tutma, kalem tutulmayan elle kağıdı destekleme, kağıtla göz arasında uygun mesafeyi ayarlama, çizgi yönü, 2. ve 3. çizgiyi tamamlama” becerilerinden elde edilen korelasyonun düzeyinin yeterli olduğu söylenebilir. Bu nedenle “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi” nin puanlayıcılar arası güvenirliliği sağladığı sonucu çıkarılabilmektedir. Duran (2009: 107) tarafından yapılan araştırmada “a) oturma, b) kâğıt tutma, c) kalem tutma, ç) yazı yönü, d) bağlantı, e) hız, f) imla kurallarına uygunluk ve g) okunaklılık” ölçütlerinde değerlendirme yapılmıştır. Elde edilen verilerin güvenilirlik düzeyinin artırılması amacıyla, her ölçüt bazında üç ayrı zamanda uygulama ve değerlendirme yapılmıştır. Çocukların yazı ölçütlerine ilişkin birinci, ikinci ve üçüncü uygulamalardan aldıkları puanların korelasyon katsayılarının genel olarak yüksek düzeyde ve anlamlı oldukları görülmektedir. Özellikle oturma, kâğıt tutma, kalem tutma ve yazı yönü ölçütlerinde ikinci ve üçüncü uygulamalardan alınan puanların korelasyonları .80 ve üzerinde bulunmuştur. Duran (2009) tarafından yapılan araştırma bulgularının bu araştırma bulguları ile paralel olduğu söylenebilir. Bu araştırmada oturma becerisinden elde edilen korelasyon katsayılarının (.32- 1.00) anlamlı ancak düşük olduğu görülmüştür. Ancak kalem tutma (.78- .90), kağıt tutma (.64- .93) ve yazı yönü (.90- 1.00, .93- 1.00) ölçütlerinde 7 puanlayıcının değerlendirmeleri arasındaki korelasyonun yüksek olduğu görülmüştür.

“Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi”nin geçerlik ve güvenilirlik sonuçları incelendiğinde, anasınıfına devam eden 60- 72 aylık çocukların yazmaya hazırlık becerileri ölçümünün geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir. Genel olarak değerlendirildiğinde, çocukların yazı farkındalığı ve yazma becerilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilen bu aracın, hem zaman açısından hem de maliyet açısından ekonomik olması, değerlendirmenin kolay olması nedeniyle hem öğretmenler hem de araştırmacılar tarafından rahatlıkla kullanılabilmesi söylenebilir.

4. Sonuç ve Öneriler

“Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi”nin kapsam geçerliği sonuçlarına maddelerin ölçmek istenen

özellikler için geçerli olduğu saptanmıştır. Kontrol listesinin puanlayıcılar arası güvenilirliğinin .32 ile 1.00 arasında değiştiği, maddeler genel olarak değerlendirildiğinde ise korelasyon katsayılarının orta ve yüksek düzeyde olduğu, test tekrar test güvenilirlik ölçümlerinde korelasyonun (.90) oldukça yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre kontrol listesi ile yapılan ölçümün güvenilir olduğu söylenebilir. Genel olarak değerlendirildiğinde “Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yazmaya Hazırlık Becerilerini Değerlendirme Kontrol Listesi”nin 60- 72 aylık çocukların yazmaya hazırlık becerilerini değerlendirmek amacıyla kullanılabilir ölçme aracı olduğu saptanmıştır. Çocukların yazmaya hazırlık becerilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilen bu araç, hem zaman açısından hem de maliyet açısından ekonomik olması, değerlendirmenin kolay olması nedeniyle öğretmenler ve araştırmacılar tarafından rahatlıkla kullanılabilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde bu kontrol listesinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması, okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerinin değerlendirilmesinde ve yapılacak araştırmalarda kullanılması açısından önemli görülmektedir.

Bundan sonraki araştırmalarda kontrol listesinin 36-72 aylık çocuklarda, farklı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuklarda ve daha geniş bir örneklem grubu ile geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması, okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerine ilişkin durum tespitinin yapılması ve okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi, okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerilerinin fonolojik farkındalık ve yazı farkındalığı gibi diğer okuma yazmaya hazırlık becerileri ile ilişkisinin incelenmesi, okul öncesi dönemdeki çocukların yazmaya hazırlık becerileri ile ilköğretimdeki yazma becerilerini kazanma arasındaki ilişkinin araştırılması önerilmektedir.

5. Kaynaklar

- Akyol, H. (2008). Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi. (7. baskı) Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Beaty, J. J. (2009). 50 Early Childhood Literacy Strategies. (2th ed.). New Jersey: Pearson Education Prentice Hall, Inc.
- Beaty, J.J., and Bratt, L. (2007). Early Literacy in Preschool and Kindergarten A Multicultural Perspective. (2 th ed.). New Jersey: Pearson Education Inc.
- Benbow, M.; Hanft, B.; Marsh, D. (1992). Handwriting in the classroom: Improving written communication. In Charlotte Royeen (Ed.) AOTA self- study series: Classroom applications for school-based practice (pp. 6-60). Rocville, MD: American Occupational Therapy Association.
- Büyüköztürk, Ş., Bököçü, Ö. Ç., Köklü, N. (2008). Sosyal bilimler için istatistik.(3. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Calp, M. (2003). İlkokuma Yazma Öğretimi. (2. baskı) Konya: Eğitim Kitabevi.
- Cook, K.L. (1992). The effect of an intervention program on writing readiness as measured by the developmental test of visual motor integration. Unpublished master thesis, Texas Women’s University, Texas.

- Çelenk, S. (2007). İlkokuma Yazma Programı ve Öğretimi. (6. baskı) Ankara: Maya Akademi.
- Duran, E. (2009). Bitişik eğik yazı öğretimi çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara
- Easterly, G. (2002). Examining relations between constructive play and language in preschool children. Unpublished doctoral thesis, The Florida State University. USA.
- Eliason, C., and Jenkins, L. (2003). A Practical Guide to Early Childhood Curriculum. (7th ed.) . New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Ercan, İ., Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 30 (3) 211-216,
- Ferah, A. (2007). Türkçe İlkokuma-Yazmayı Öğrenme: Türkçe Okuyup Yazmak İçin. (3. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Fletcher, E. B. (1997). The relationship between visual – motor development and handwriting in kindergarten children. Unpublished master thesis, Buffalo University: USA.
- Fogo, L. J. (2008). Writing in preschool. Unpublished doctoral thesis, Purdue University, Indiana.
- Güneş, F. (2007). Ses Temelli Cümle Yöntemi ve Zihinsel Yapılandırma. (1. baskı).Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Havens M. C. (2002). Emergent writing in preschool. Unpublished doctoral thesis, The State University of New Jersey, New Jersey.
- Jinchul, J., (2004). Analysis of the factors and the roles of hrd in organizational learning styles as identified by key informants at selected corporations in the republic of korea. Unpublished doctoral thesis, Texas A&M University: USA
- Marr, D., Windsor, M. M., and Cermak, S. (2001). Handwriting readiness: locatives and visuomotor skills in the kindergarten year. Early Childhood Research Practice,3 (1), 1- 17.
- Mccallum, Robert C., Keith F. Widaman, Shaobo Zhang and Sehee H.. (1999). Sample size in factor analysis. Psychological Methods, 4(1), 84-99.
- MEB (2005) İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu. T.C.Milli Eğitim Bakanlığı Ankara: Devlet Kitapları Basımevi.
- MEB (2006) 36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programı. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Tezbaşaran, A. A. (1996). Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Üstün, E. (2007). Okul Öncesi Çocuklarının Okuma Yazma Becerilerinin Gelişimi. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Yangın, B. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki altı yaş çocuklarının yazmayı öğrenmeye hazır bulunuşluk durumları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32, 294 – 305.
- Yurdugül, H. (2005, 28- 30 Eylül). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerlikleri için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması., XIV Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulmuş bildiri. Pamukkale Üniversitesi Denizli

EXTENDED ABSTRACT

Purpose of the study: In Turkey, the teaching of first reading and writing was changed in 2005 and it was decided to start the teaching of writing with “Cursive Handwriting”. With this implementation, the expectations related to pre-school children’s readiness to writing have also increased. In order to have the necessary skills for writing, the muscles in fingers, hands, wrists, and shoulders should strengthen, they should reach a specific maturity and the child needs to gain experience using different tools. Pre-school children can come to the institutions with different experiences and maturity levels. Therefore, teachers, by firstly identifying in which development stage their children are, need to support their progress. In this context, to evaluate pre-school children’s writing readiness skills, there is a need for assessment tools. The purpose of the study is to develop an assessment instrument to evaluate the writing readiness skills of the pre-school children. Conduction of the validity and reliability studies of the “Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children” is aimed in the study.

Method: In the research, for the content validity of the “Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children” experts opinions are referenced. In order to assess the expert opinions, “Lawshe Technique” was used. Lawshe Technique was developed by Lawshe and to implement the technique, there needs to be at least 5 and at most 40 expert opinions. In the study, opinions of the 8 field experts were referenced. To achieve the data about the reliability of the control list, reliability analyses in terms of the consistency and internal consistency were implemented. Test-retest reliability and independent inter-rater consistency were examined. Test retest reliability and independent inter-rater consistency were analyzed. Test retest correlations were calculated and the independent inter-rater consistency was examined using Sperman Brown’s Rank Correlation Coefficient (Sperman rho).

Participants: For the reliability study of “Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children”, two independent study groups consisting of children attending to the schools of 5 center counties of Ankara province were determined using the random sampling method. In the research, independent inter-rater reliability study with 55 children; and test-retest reliability study with 36 children different from the former group were conducted.

Data Collection Tools: “Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children” was used as the data collection tool in the study. “Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children” was prepared in order to specify the skills of pre-school children in terms of proper sitting for writing, holding the pencil, holding the paper, completing the lines related to writing readiness. In the “Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children”, “Evaluation Papers”, which consists of three

incomplete lines that are preliminary for italic contiguous writing, are used. To record children's observations while they are completing the lines in the evaluation papers, "Personal Record Form" is used. Children in the control group get 1 point when they perform the appropriate behavior and they get 0 point when they don't. The children were evaluated with 6 criteria including sitting, holding the pen, holding the paper, adjusting the distance between the paper and the eyes, the direction of the writing, skills for completing the lines related to writing readiness. The maximum and the minimum points that can be got from the control list are 11 and 0. It is considered that as the points the children get from the control list increase, their writing readiness skills increase, as well. By giving the "I want you to complete these lines" instruction to the children, the implementation starts. For the implementation, table and chairs proper to the children's size are used. "Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children" is used personally for each child and lasts for 10 minutes.

Conclusion: In the first stage oriented to identify the items that will take part in the control list, the related literature was reviewed and the items were arranged by forming the conceptual framework. The skills, which a pre-school child needs for the writing progress and to become ready for the writing, were identified. The previous international and national studies related to the subject were reviewed. The assessment tools and evaluation criteria in those studies were examined. The draft form of the "Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children" which consists of 6 criteria and 10 items was prepared and opinions of 8 field experts are referenced. The experts revealed positive views about all the items of the control list; so no items were dropped out of the list, just the item related to the holding of the paper was added. For the inter-rater reliability of the "Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children", the rating of 7 experts, those who include 3 primary school teaching and 4 pre-school teaching experts, is referenced. The views of the independent raters are identified with Sperman Brown's Rank Correlation Coefficient (Sperman rho). High and .05 level meaningful correlations were interpreted as the opinions of the experts were associated; therefore, the reliability between the raters was achieved. For each item, reliability results were examined one by one. It was observed that the inter-rater reliability of the "Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children" varied between .32 and 1.00. Test-retest correlation was 0.90 which was quite high. Based on those results, it was found that the evaluation which was made via the control list was reliable and the in terms of the content validity, items were valid for the desired features that had been wanted to be evaluated. When considered generally, it was revealed that "Control List for the Evaluation of the Writing Readiness Skills of Pre-School Children" is an assessment instrument that might be used to evaluate the writing readiness skills of 60-72 months old children. . These correlation coefficients are medium and high level and they are significant in all the levels of significaty which are used in social sciences, as well; hence, it can be concluded that they meet the inter-rater reliability.